

LA IMPORTÀNCIA DE LA PREVENCIÓ EN L'ÀMBIT DE LA INFÀNCIA: PROJECTES SOCIOEDUCATIUS A LA COMARCA DE L'ALT EMPORDÀ

La llei dels drets i les oportunitats de la infància i de l'adolescència (LDOIA 14/2010) aporta a la legislació catalana una norma que abraça tota la infància i l'adolescència, tant la que es troba en situació de risc o desprotecció com la resta, visualitzant l'infant i l'adolescent com a subjecte de drets i d'oportunitats que pot exercitar per sí mateix. Aquesta llei introdueix molts reptes i moltes novetats de les quals es pot destacar, entre d'altres, la transversalització de les polítiques d'infància i adolescència on prima l'interès superior de l'infant i l'adolescent; la creació de les taules territorials d'infància com a òrgans col·legiats que han d'impulsar i promoure les polítiques d'infància arreu del territori; i el gran pes que otorguen a la prevenció, entesa com el desenvolupament de les actuacions necessàries per prevenir les situacions perjudicials per al benestar o desenvolupament integral dels infants o adolescents.

L'Àrea de Benestar del Consell Comarcal de l'Alt Empordà fa més d'una dècada que dedica esforços al treball preventiu en l'àmbit de la infància per compensar les situacions de vulnerabilitat social que pateixen alguns infants de la comarca. En aquest camp s'han desplegat els Projectes Socioeducatius de Prevenció Diürna en municipis com La Jonquera, Sant Pere Pescador i Sant Miquel de Fluvià. Aquest darrer curs escolar 2014-2015, en col·laboració amb Càritas, també s'han promogut dos projectes més als municipis de Fortià i Vilamalla. Prop de 350 infants de la comarca han estat participant en aquests projectes al llarg dels més de 10 anys de vida d'aquesta iniciativa.

El servei ofertat pels Projectes Socioeducatius de Prevenció Diürna té com a finalitat oferir als infants de 6 a 12 anys de la comarca un marc educatiu i referencial on incidir en els dèficits socioeducatius, familiars i/o de l'entorn que presenten, promovent una xarxa preventiva de proximitat a partir d'un suport escolar i/o d'activitats lúdiques i educatives. La derivació dels infants al servei, es duu a terme des de les escoles o els serveis socials d'atenció primària del municipi.

En cada projecte municipal hi participen un màxim de 10 infants per servei, amb una intervenció setmanal de dues tardes i 6 hores de durada a la setmana. En alguns casos, es treballa amb els infants per grups d'edat, centrant l'atenció en cada grup una tarda a la setmana.

Aquests serveis ofereixen a l'infant i/o adolescent un espai on adquirir aprenentatges, relacionar-se i divertir-se, dins un àmbit d'educació no formal i de lleure, que possibilita un marc educatiu i referencial afavoridor de la prevenció en el municipi on viu i es desenvolupa l'infant.

Aquesta activitat es porta a terme en horari extraescolar i es porten a terme dues activitats diferenciades: suport a la tasca educativa i reforç escolar i suport a l'àmbit relacional i social de l'infant i/o adolescent, potenciant especialment el treball de les habilitats socials i estratègies de resolució de conflictes.

El suport a la tasca educativa se centra en un treball més intens amb els infants i adolescents en aquelles àrees curriculars en les quals presenten més dificultats, posant un èmfasi especial en l'aprenentatge de matèries instrumentals com el llenguatge i les matemàtiques. També es treballen els hàbits de treball i estudi, molt necessaris per als desenvolupament cognitiu i intel·lectual dels infants.

La proposta de treball es vehicula de manera consensuada amb l'escola a partir del suport en la realització de les tasques marcades des del centre educatiu. Quan hi ha infants que no porten deures, es confecciona un material específic en funció de les edats i el nivell perquè puguin treballar un determinat aprenentatge o matèria. Aquest material també està vinculat al PEI (Projecte Educatiu Individualitzat) de cada infant i a les fitxes de derivació realitzades per l'escola, per tant, és imprescindible el treball consensuat amb el propi centre i el seguiment i la tutorització per part dels dos serveis del mateix, enfortint el treball en xarxa, en favor del desenvolupament de l'infant.

El suport a l'àmbit relacional i social de l'infant es concreta en un espai de temps orientat a la realització de diferents activitats de lleure al voltant de centres d'interès i temàtiques concretes. En aquest marc de treball es porten a terme activitats lúdiques com ara teatre, jocs, cançons, danses, entre d'altres, així com tallers de manualitats adequats als interessos i a l'edat dels menors, que tenen com a objectiu el treball de les habilitats socials, les competències relacionals i la resolució de conflictes.

La importància d'aquest projecte radica en el fet que s'intervé des del propi àmbit social i comunitari de l'infant o adolescent, incardinant tots els recursos i serveis que intervenen des del propi context amb el sistema familiar del propi infant, amb la finalitat de desenvolupar-hi processos de canvi que beneficiïn tant al propi menor com a la seva família. El treball en xarxa, per tant, esdevé un element necessari per al bon desenvolupament del projecte, ja que tant els serveis socials com la pròpia escola participa i consensua en la derivació dels infants i les seves famílies als serveis socioeducatius de prevenció diürna.

Per altra banda, aquests serveis són uns espais d'observació i detecció de necessitats dels infants molt importants. El fet d'intervenir en un petit grup permet que es dugui a terme una atenció individualitzada i, sovint, en un context menys formal que l'escolar, el que permet fer emergir necessitats de tipus emocional, relacional o cognitives que es poden traspasar a d'altres recursos més especialitzats, com ara els serveis socials, per fer un abordatge més integral en el marc d'un pla de millora familiar.

També és important remarcar que els professionals que realitzen aquests serveis amb els infants són professionals de l'àmbit social, educadors socials, que desenvolupen el seu rol professional dins l'àmbit de la intervenció socioeducativa i comunitària i esdeven, amb el temps, referents per als infants i adolescents dels municipis on es desenvolupen aquests serveis.

Els Projectes Socioeducatius de Prevenció Diürna compleixen diverses funcions que aborden el diagnòstic de les característiques i necessitats dels infants i adolescents que hi participen, necessàries per garantir el seu desenvolupament integral. D'una banda, una funció de mediació entre la realitat dels infants i el seu entorn social. D'altra banda, una funció preventiva, en evitar el deteriorament de situacions de risc, en el cas que existeixin.

Al mateix temps, es promou una funció compensatòria de les deficiències socioeducatives que es manifesten en aquests infants i adolescents i, finalment, també es desplega una funció normalitzadora i integradora, facilitant una plataforma i espai que promou la inclusió social.

Meritxell Pomés Juncosa

Tècnica del Servei d'Atenció a la Infància, Adolescència, Famílies i Dona.

Figueres, 14 de juliol de 2015